

Huvudmannaplan för barn- och elevhälsa

Dokumentnamn	Huvudmannaplan för Barn och Elevhälsa	Dokumenttyp	
		Styrning	
Fastställd/ upprättad av	Skolnämnden	Datum	Diarienummer
		240205	SKN2023-000013
Dokumentansvarig/processägare	Eva Claesson, Verksamhetschef Elevhälsa	Version	Senast reviderad
		1	Giltig t o m
			271231
Dokumentinformation	[Dokumentinformation]		
Dokumentet gäller för	Skolförvaltningen		
Annan information	[Annan information]		

Innehåll

1	Inledning	4
2	Värdegrund	5
2.1	Grundvärden	5
2.2	Vision	6
2.3	Syfte	6
2.4	Systematiskt kvalitetsarbete	6
3	Organisation	8
3.1	Nationell lagstiftning	8
3.2	Lokal organisation	8
3.3	Kompetens och uppdrag	9
3.4	Stödprocesser	10
3.5	Ärendegång	10
3.6	Samverkan	10
4	Sekretess, dokumentation och anmälningskyldighet	11
4.1	Sekretess	11
4.2	Anmälningskyldighet till socialtjänsten	11
4.3	Dokumentation	11
5	Referenser	12
6	Bilagor	13
6.1	Barnhälsoteam i förskolan (BHT)	13
6.2	Elevhälsoteam i skolan (EHT)	13
6.3	Elevhälsomöte (EHM)	14
6.4	Funktioner i Centrala Barn- och Elevhälsan (CEH)	14
6.5	Stödprocesser	18
6.6	Ärendegång	19
6.7	Pågående samverkan	20
6.8	Ord och begrepp	20
6.9	Länkar till myndigheter, organisationer och material	22

1 Inledning

Härnösands kommuns huvudmannaplan för barn- och elevhälsa ska bidra till en likvärdig och rättssäker skolgång för alla barn och elever. Planen bygger på skolförvaltningens systematiska kvalitetsarbete och utgår från ett främjande och förebyggande förhållningssätt. Den är, tillsammans med åtföljande bilagor, ett stöd för förskolor och skolor, där uppdrag, värdegrund, roller och ansvar klargörs. Barn- och elevhälsoplanen ska utgöra ett strategiskt stöd då förskolor och skolor utformar sitt vardagliga arbete.

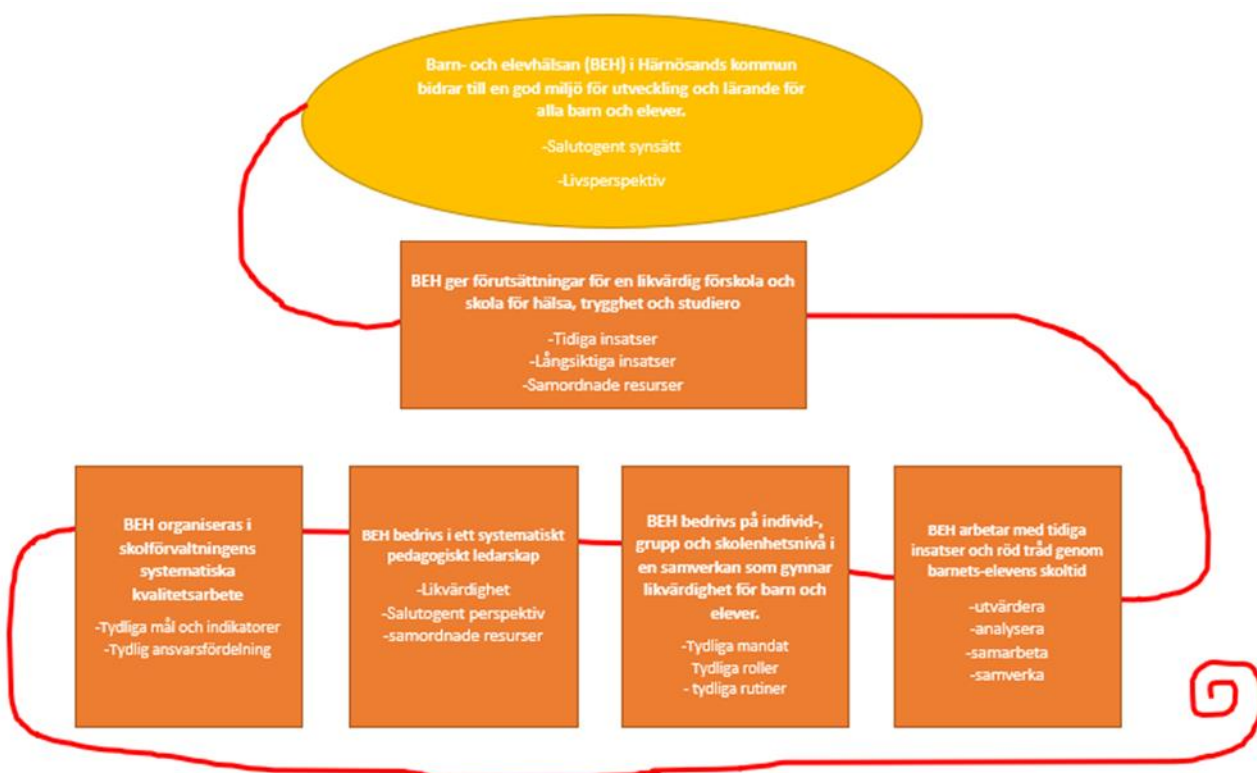
Barn- och elevhälsoplanen är ett styrande dokument för Härnösands kommunala förskolor, förskoleklasser, fritidshem, grundskolor, anpassad grundskola, gymnasium och anpassat gymnasium. Planen utgår från skollagen samt andra nationella styrdokument och förordningar. Åtföljande bilagor hanteras av verksamheten och kan ändras vid behov.

I skollagens mening finns inget krav på att det ska finnas elevhälsa för barn i förskolan. Härnösands kommun väljer dock att även inkludera förskolans barn i planen och prioritera ett förebyggande och främjande barnhälsoarbete och tidiga insatser för de barn i förskolan som är i behov av stöd.

När det i texten enbart står elev och/eller elevhälsa, avses verksamhetsformerna förskoleklass, fritidshem, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Där begreppet anpassad skola används, avses både anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola.

2 Värdegrund

Barn- och elevhälsoplanen vilar på grundläggande värden och en övergripande vision som gemensamt formulerar planens syfte. Grundläggande värden och vision har arbetats fram av förvaltningens skolledare och centrala elevhälsans funktioner gemensamt och bygger ytterst på kommunens målprogram, skolnämndens övergripande vision och mål samt skolförvaltningens nyckelaktiviteter. Tillsammans med nationella styrdokument skapar detta en ram och systematik som främjar kvalitet och likvärdighet.

Figur 1: Bild framarbetad av Centrala elevhälsan samt skolledare i Härnösands kommun över grundvärden i Barn- och elevhälsoarbetet.

2.1 Grundvärden

Figur 1 är framtagen av skolförvaltningens rektorer och biträdande rektorer samt centrala elevhälsans funktioner och förtydligar de gemensamma värden och förhållningssätt som barn- och elevhälsan i Härnösands kommun vilar på.

Främjande och förebyggande fokus

Elevhälsans insatser ska enligt skollagen främst vara främjande och förebyggande. Bilden ovan synliggör detta genom begrepp som "tidiga insatser", "livsperspektiv", "salutogent perspektiv" och "långsiktiga insatser". I sammanhanget ingår även att utbildningen ska vara tillgänglig för alla barn och elever samt att barnets bästa ska beaktas. Den "röda tråden" löper genom alla insatser i ett barns och en elevs förskole- och skoltid och handlar om att skapa kontinuitet och en känsla av sammanhang.

Salutogent synsätt

Ett salutogent synsätt innebär ett fokus på de faktorer som främjar och vidmakthåller hälsa mer än de som orsakar ohälsa och sjukdom. Genom att systematiskt arbeta för att stärka barn och elevers hälsa genom förskole- och skoltiden så främjas individernas möjlighet att växa upp till självständiga och kompetenta samhällsmedborgare. Insatser bör då sättas in tidigt, vara långsiktiga och ha livsperspektivet i fokus.

Tillgänglighet

Tillgänglighet i förskola och skola är ett begrepp som beskriver hur väl en organisation, verksamhet, lokal eller plats fungerar för barn och elever oavsett eventuell funktionsnedsättning. Tillgänglighet handlar om att alla barn och elever ska ges tillgång till och ha möjlighet att ta del av lärande och gemenskap i hela lärmiljön. Lärmiljön har pedagogiska, sociala och fysiska aspekter som samspelar och tillsammans ger förutsättningar för individens lärande.

Barnets bästa

Barnets bästa ska vara utgångspunkt i all utbildning enligt skollagen. I barn- och elevhälsoarbetet är det viktigt att dels uppmärksamma barnets, elevens, rättigheter och behov men också att belysa barnets, elevens, eget perspektiv, det vill säga dess egna erfarenheter, tankar, känslor och förståelse.

Känsla av sammanhang

Genom att arbeta utifrån ett främjande och förebyggande fokus och med ambitionen att insatser ska vara långsiktigt hållbara, skapas förutsättningar för kontinuitet och en känsla av sammanhang, det som i bilden symboliseras av en "röd tråd".

2.2 Vision

Barn- och elevhälsan i Härnösands kommun bidrar till en god miljö för utveckling och lärande, såväl pedagogiskt som socialt, för alla barn och elever. Alla barn och elevers friskfaktorer tas tillvara och bidrar till en utveckling mot ansvarstagande samhällsmedborgare utifrån var och ens förutsättningar.

2.3 Syfte

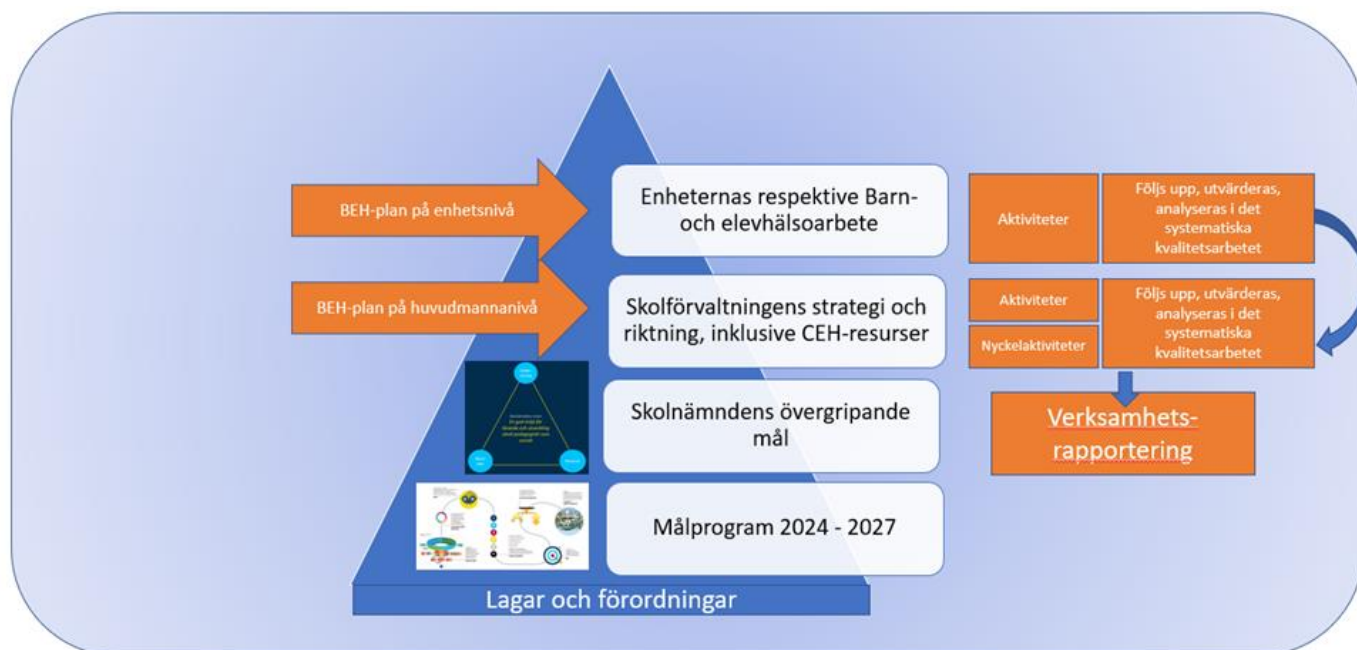
Planen för Härnösands kommuns gemensamma Barn- och elevhälsouppdrag syftar till att

- ge förutsättningar för utveckling och lärande i en likvärdig förskola och skola, präglad av hälsa, trygghet och studiero.
- Verksamheterna utgår från en salutogen grund med fokus på barnens, elevernas utveckling och lärande i ett livsperspektiv.

2.4 Systematiskt kvalitetsarbete

Barn- och elevhälsouppdragets systematik i Härnösands kommun bygger på mål beslutade av skolnämnden och nyckelaktiviteter beslutade av skolförvaltningen. Varje förskole- och skolenhet beslutar vidare om hur de ska uppfylla målen och nyckelaktiviteterna, genom att skapa egna strategier och aktiviteter. Barn- och elevhälsouppdraget följs upp i skolans årliga

systematiska kvalitetsarbete. Systematiken ska trygga likvärdighet och kvalitet i alla kommunens förskolor och skolor.

Figur 2: Bild över Barn- och elevhälsans systematik.

3 Organisation

Elevhälsan regleras nationellt och organiseras lokalt. Härnösands kommun har valt att organisera vissa funktioner lokalt och andra centralt. Syftet är alltid att ge förutsättningar till rektor att bedriva ett rättssäkert och likvärdigt barn- och elevhälsoarbete.

3.1 Nationell lagstiftning

Elevhälsan regleras nationellt av bland annat skollagen och hälso- och sjukvårdslagen. Skollagen anger att det ska finnas elevhälsa för elever i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, sameskola, specialskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Elevhälsan granskas av Skolinspektionen och Inspektionen för vård och omsorg, IVO.

Huvudman

Ansvarar för att elever har tillgång till elevhälsa i den omfattning som de har rätt till enligt skollagen. Huvudmannen ansvarar för att det systematiska kvalitetsarbetet fungerar och att elevhälsans arbete uppfyller skollagens krav på kvalitet och likvärdighet.

Rektor

Organiserar elevhälsoarbetet på skolan för att eleverna ska nå utbildningens mål. Rektor ansvarar också för skolans systematiska kvalitetsarbete och leder elevhälsans personal i det dagliga arbetet.

Lärare, annan personal

Elevhälsoarbetet bedrivs i skolans alla miljöer, inte minst i klassrummet där läraren spelar en central roll. Personalen i skolan arbetar tillsammans för att utveckla skolans lärmiljöer. Här är samverkan med elevhälsan en viktig del av arbetet.

Elevhälsan

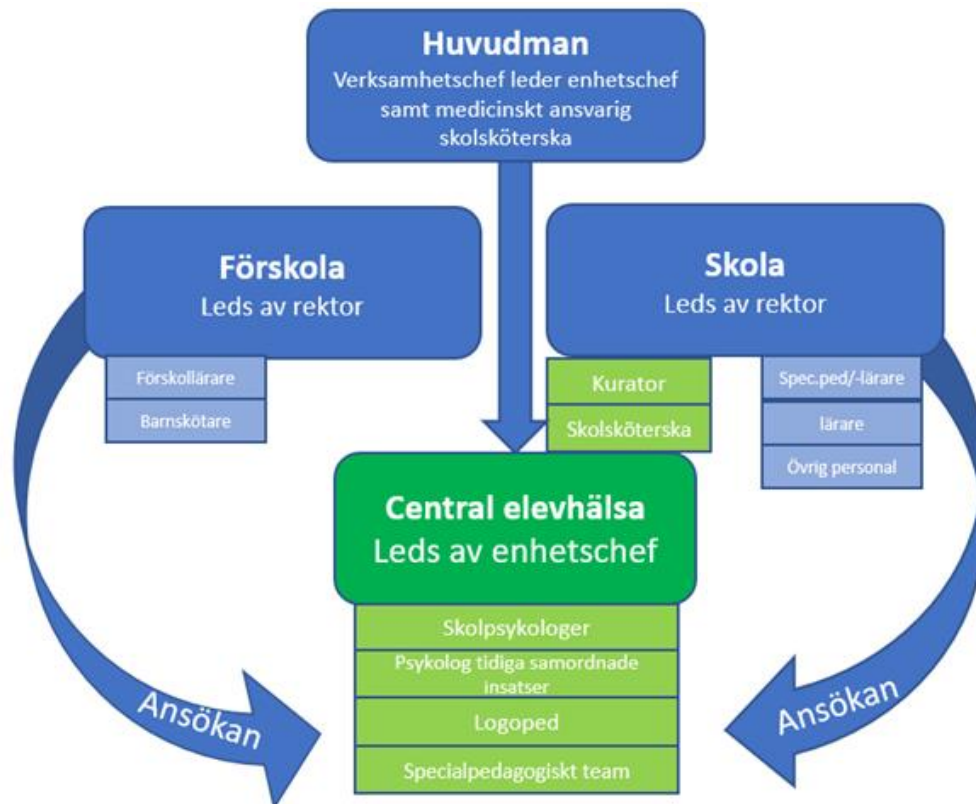
Omfattar personal med medicinsk, psykologisk, psykosocial och specialpedagogisk kompetens. Syftet med att samla insatserna är bland annat att öka samverkan och att betona det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. En samlad elevhälsa skapar förutsättningar för arbetssätt som bygger på samverkan mellan olika personalgrupper. Det är skolans rektor som leder elevhälsans personal i det dagliga arbetet.

3.2 Lokal organisation

I Härnösands kommun finns politiskt beslut om att även förskolan ska ha tillgång till vissa av elevhälsans insatser, varför denna plan benämns Barn- och elevhälsoplan.

Lokal och central barn- och elevhälsa

Barn- och elevhälsa börjar i barngruppen eller klassrummet och ska finnas nära barnen och eleverna. Viss elevhälsokompetens är placerad lokalt på skolor men organiserad centralt. Annan kompetens finns centralt och rektor vid förskolor och skolor kan ansöka om sådant stöd. Ytterligare annan kompetens är helt lokalt organiserad av rektor på respektive enhet. Huvudman ansvarar för övergripande systematiskt kvalitetsarbete och respektive rektor ansvarar för sin enhets aktiviteter, uppföljning, analys och utveckling.

Figur 3: Bild över Härnösands kommuns organisation av elevhälsoresurser

3.3 Kompetens och uppdrag

Den samlade barn- och elevhälsan ska bidra till likvärdighet och kvalitet i alla kommunens förskolor och skolor. För att möjliggöra detta behövs god samverkan inom skolförvaltningen men även mellan skolförvaltningen, andra kommunala förvaltningar, exempelvis socialförvaltningen, samt andra aktörer såsom hälso- och sjukvård, räddningstjänst, polis med flera.

Barn- och elevhälsouppdraget organiseras i olika professioner/funktioner, men även i tvärprofessionella uppdrag. Vissa uppdrag leder rektor autonomt på sin enhet medan andra samordnas, beslutas och leds centralt av enhetschef för Centrala Barn- och Elevhälsan (CEH). De centralt organiserade uppdragen syftar till att komplettera den lokala kompetensen samt bidra till ökad likvärdighet och rättssäkerhet på alla enheter. De centralt organiserade funktionerna och uppdragen är att betrakta som stödfunktioner till rektor.

Barnhälsoteam (BHT), Elevhälsoteam (EHT) och Elevhälsomöte (EHM)

Förskolor och skolor arbetar i dessa olika forum med tvärprofessionella perspektiv för väl grundade och långsiktiga insatser. Arbetet är i första hand främjande och förebyggande samt sker på individ-, grupp och skolnivå. Funktioner och kompetenser från CEH kan ingå och ingår vid behov. Se bilaga 6.1, 6.2 och 6.3.

Centrala Barn- och elevhälsans funktioner

CEH är en förvaltningsgemensamt organiserad stödresurs bestående av lagstadgade resurser.

- Medicinsk insats - skolsköterskor och skolläkare
- Psykologisk insats - skolpsykologer
- Psykosocial insats - skolkuratorer

I Härnösands kommuns barn- och elevhälsa ingår dessutom

- Logoped
- Specialpedagogisk kompetens

Varje funktion beskrivs närmre i *bilaga 6.4*.

3.4 Stödprocesser

CEH arbetar främst förebyggande och främjande med att komplettera och stödja förskolor och skolor i deras uppdrag att ge barn och elever trygghet och studiero som främjar utveckling och lärande:

Elevhälsans stödprocesser ges på individ, grupp och skolnivå och kan till exempel innebära

- Tvärprofessionella insatser
- Skolutvecklingsinsatser
- Pedagogiska strategier
- Handledning till personal
- Närvarofrämjande insatser
- Skolformsutredning
- Dyslexiutredning
- Ansökan om extra ordinärt stöd
- Remittering till vården

Exempel på stödprocesser beskrivs även i *bilaga 6.5*.

3.5 Ärendegång

Rektorer inom förskola och skola kan ansöka om kompletterande stöd från CEH. Ibland kan ytterligare stöd behövas och efterfrågas då genom ansökan om specialpedagogiskt stöd hos SPSM. Läs mer i *bilaga 6.6*.

3.6 Samverkan

Barn- och elevhälsan har ett fokus på tidiga, samordnade insatser för att stödja barn och elevers trygghet och studiero samt utveckling och lärande.

Samverkan med andra instanser är därför prioriterad. Pågående samverkan beskrivs mer utförligt i *bilaga.6.7*.

4 Sekretess, dokumentation och anmälningsskyldighet

4.1 Sekretess

I förskolan gäller stark sekretess och uppgift kan lämnas först om det står klart att barnet eller någon närstående inte far illa om man lämnar ut uppgiften.

Stark sekretess gäller också inom övriga skolformer för uppgift om enskilda personliga förhållanden i sådan elevhälsa som avser psykologisk, psykosocial och specialpedagogisk insats. Samtycke ska inhämtas till att lämna ut uppgifter.

Uppgifter om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden hos skolläkaren eller skolsköterskan omfattas av hälso- och sjukvårdssekretess. Skolläkaren och skolsköterskan har samma starka sekretess som övrig hälso- och sjukvård. Om det är nödvändigt att lämna en sådan uppgift för att eleven ska kunna få det stöd hon eller han behöver, får skolläkare och skolsköterska lämna uppgiften till annan elevhälsa eller särskild elevstödande verksamhet i övrigt inom samma myndighet.

Elevhälsoarbete förutsätter ett fungerande informationsutbyte inom elevhälsan, med skolans personal och vid behov med hälso- och sjukvård och socialtjänst. Varje enskild profession inhämtar samtycke till informationsöverföring utifrån gällande sekretess. Informationen ska hanteras utifrån lagstiftning om offentlighet och sekretess för offentliga verksamheter samt tystnadsplikt för enskilda verksamheter. Sekretessen kan brytas vid exempelvis orosanmälan till socialtjänst.

4.2 Anmälningsskyldighet till socialtjänsten

Personal i förskolan och skolan är enligt socialtjänstlagen anmälningsskyldig och ska skyndsamt anmäla misstanke om att ett barn far illa. Personal är också skyldig att lämna de uppgifter som kan vara av betydelse för socialtjänstens utredning.

4.3 Dokumentation

Förskolan och skolan ska föra dokumentation enligt skollagen och ha rutin för dokumentation och dokumenthantering. I Härnösands kommun finns beslut om att skolan ska använda sig av journalsystemet PMO. För elevhälsans medicinska insats gäller journalföring enligt hälso- och sjukvårdslagen.

5 Referenser

Barnkonventionen: <https://unicef.se/barnkonventionen> hämtat 24-01-03

Härnösands kommun, målprogram: [Härnösands kommuns målprogram 2024–2027 \(harnosand.se\)](https://harnosand.se/malprogram) hämtat 24-01-03

Härnösands kommun, Skolnämndens Vision:

Svensk författningssamling. (2010:800). *Skollag*. Stockholm: riksdagen.

Skolverket (2015a): *Skolverkets allmänna råd med kommentarer. Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet*. (2. uppl.) Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Skolverket (2015b): *Stödmaterial. Kvalitetsarbete i praktiken*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Specialpedagogiska skolmyndigheten: <https://www.spsm.se/stod-och-rad/skolutveckling/tillganglig-utbildning/> hämtat 24-01-03

6 Bilagor

- 6.1 Barnhälsoteam i förskolan (BHT)
- 6.2 Elevhälsoteam i skolan (EHT)
- 6.3 Elevhälsomöte (EHM)
- 6.4 Funktioner i Centrala Barn- och Elevhälsan (CEH)
- 6.5 Stödprocesser
- 6.6 Ärendegång
- 6.7 Pågående samverkan
- 6.8 Ord och begrepp
- 6.9 Länkar till myndigheter, organisationer och material

6.1 Barnhälsoteam i förskolan (BHT)

Barnhälsoteamet ska bidra med ett tvärprofessionellt perspektiv och initiera väl grundade och långsiktiga insatser. Arbetet ska främst vara hälsofrämjande och förebyggande både på individ-, grupp- och organisationsnivå.

Barnhälsoteamet ska:

- fungera som ett stöd för pedagogen och arbetslaget samt komplettera arbetslagets egen analys då situationen kräver det.
- vara ett team där rektor och pedagoger ingår, och kompetens från specialpedagogiska teamet från Centrala elevhälsan deltar regelbundet.
- sätta in åtgärder som alltid ska följas upp, dokumenteras och utvärderas, för att säkerställa en fungerande och utvecklande lärmiljö för både barn och personal.

6.2 Elevhälsoteam i skolan (EHT)

Elevhälsoteamet ska bidra med ett tvärprofessionellt perspektiv och initiera välgrundade och långsiktiga insatser. Arbetet ska främst vara hälsofrämjande och förebyggande både på individ-, grupp- och organisationsnivå.

Elevhälsoteamet ska:

- finnas på respektive skola som ett stöd för pedagog och arbetslag, och för att komplettera arbetslagets analys då situationen kräver det.
- vara ett team där rektor, specialpedagog, kurator och skolsköterska, och i vissa fall SYV (studie- och yrkesvägledare) ingår.
- regelbundet ha tillgång till skolpsykolog, skolläkare och kompetens från specialpedagogiska teamet.
- sätta in åtgärder som alltid ska följas upp, dokumenteras och utvärderas, för att säkerställa en fungerande och utvecklande lärmiljö för både elever och personal.

6.3 Elevhälsomöte (EHM)

Elevhälsomötet (EHM) är en strukturerad modell vilken bjuder in all skolpersonal som finns runt eleverna. I modellen samverkar skolans olika kompetenser och professioner för att i regelbundet återkommande möten ringa in utmaningar och möjligheter innan arbetsinsatserna blir av enbart åtgärdande karaktär. Modellen går ut på att ha fokus på det salutogena och det hälsofrämjande perspektivet, på det som får en individ att må bra eller en grupp att fungera väl.

6.4 Funktioner i Centrala Barn- och Elevhälsan (CEH)

Här beskrivs de funktioner och professioner som organiseras i centrala barn- och elevhälsan (CEH) närmre.

Psykosocial insats

Skolkuratorerna utgör en del av den centrala elevhälsan men är utplacerade på olika skolor. De ingår i skolans elevhälsoteam (EHT) där de också deltar på ett konsultativt sätt. Skolkuratorernas arbete innebär också att delta i skolans och centrala elevhälsans strategiska arbete.

Skolkurator står för den fördjupade kompetensen om psykosociala faktorer och arbetar utifrån en helhetssyn på organisations-, grupp- och individnivå, där elevens situation och relation till sin omgivning, familj och skola involveras.

I skolkuratorns uppdrag ingår att:

- aktivt och systematiskt arbeta främjande, förebyggande och åtgärdande med eleverna genom att arbeta i elevgrupp med exempelvis grupputvecklande insatser och värdegrundsarbete.
- handleda personal.
- genomföra sociala kartläggningar vid skolsvårigheter som ex. skolfrånvaro.
- genomföra sociala bedömningar vid utredning gällande skolform.
- genomföra stödande och motiverande samtal med elever och/eller vårdnadshavare.
- utifrån elevens behov delta i möten med vårdnadshavare, skolpersonal samt övriga samarbetspartners.
- medverka i arbetet för att förebygga kränkande behandling.
- skriva remisser vid behov.

Vårdnadshavare informeras vid enskilda samtal utifrån elevens ålder och mognad. Undantag gäller alltid vid misstanke om våld eller övergrepp.

Medicinsk insats

I elevhälsans medicinska insats, EMI, ingår skolsköterskor och skolläkare. Skolsköterskor och skolläkare utgör en del av den centrala elevhälsan och skolsköterskorna är utplacerade på olika skolor. De ingår i skolans elevhälsoteam (EHT) där de också deltar på ett konsultativt sätt. Skolsköterskornas arbete innebär också att delta i skolans och centrala elevhälsans strategiska arbete. Skolläkarkompetens finns att tillgå.

Elevhälsans medicinska insats leds av medicinskt ledningsansvarig skolsköterska, MLA. MLA har delegation från Skolnämnden och uppdrag från Verksamhetschef Elevhälsa.

I skolsköterskans uppdrag ingår att:

- erbjuda alla elever i förskoleklass, årskurs 4 och 7 i grundskolan samt årskurs 1 på gymnasiet ett hälsosamtal. Under samtalet identifieras tecken på ohälsa, utvecklingsavvikelser och riskfaktorer hos elever, som kan innebära att de är i behov av särskilt stöd eller andra insatser
- erbjuda eleverna vaccinationer enligt det Nationella vaccinationsprogrammet, samt
 - bevaka elevernas vaccinationstäckning och vid behov erbjuda kompletterande vaccinationer upp till 18 års ålder
 - informera om de sjukdomar som vaccinerna skyddar mot
- möjliggöra för eleverna och vårdnadshavarna att själva kontakta skolsköterskan för enklare sjukvårdsinsatser och/eller rådgivning
- samverka med skolor i och utanför kommunen, primärvård, region och socialtjänst utifrån det medicinska perspektivet
- remittera till vården, överlämna/ta emot överlämningar från andra skolor, Barnhälsovården med flera

I skolläkarens uppdrag ingår att:

- ge medicinskt stöd till skolsköterskan
- tillföra en fördjupad medicinsk kunskap inom områden tillväxt, utveckling, endokrinologi, psykisk hälsa, specifika skolsvårigheter, funktionsnedsättningar, vaccinationer, smittskydd samt hälsofrämjande arbete
- genomföra hälsoundersökning av elever med skolrelaterade behov enligt basprogram
- utreda och genomföra medicinska bedömningar inom ramen för elevhälsans uppdrag och vid behov remittera elever till den allmänna sjukvården för behandling eller vidare utredning
- genomföra medicinsk utredning vid mottagande i anpassad grund- och gymnasieskola

I MLA:s uppdrag ingår att:

- Kvalitetssäkra verksamheten, vilket innebär att exempelvis genomföra journalgranskning, avvikelserapportering, ledningssystem mm
- Ansvara för att med stöd av ledningssystemet planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten
- Återrapportera till skolnämnden

Barn i förskolan har tillgång till psykolog, läkare och sjuksköterska inom ramen för primärvårdens barnhälsovård.

Psykologisk insats

Barn- och elevhälsan har två skolpsykologer att tillgå. Utöver detta finns en psykologtjänst som enligt politiskt fattade beslut har samordningsansvar för Skolfam och tidiga samordnade insatser. Elevhälsans lagstadgade psykologiska insats omfattar elever från förskoleklass till och med gymnasiet. Skolpsykologerna utgör en del av den centrala elevhälsan.

I skolpsykologens uppdrag ingår att:

- Bidra med psykologisk kunskap om skydds- och riskfaktorer för elevers hälsa, lärande och utveckling
- ge konsultation och handledning till skolpersonal
- bidra med psykologisk kompetens i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete och i det systematiska kvalitetsarbetet
- bidra till bedömning av huruvida skolformsfråga bör väckas
- utreda huruvida intellektuell funktionsnedsättning föreligger, när skolformsfråga har väckts
- bistå i arbetet med att analysera elevernas och skolans behov, föreslå hälsofrämjande och förebyggande insatser samt utvärdera och utveckla dessa.
- Genomföra psykologiska bedömningar inom ramen för elevhälsans uppdrag och vid behov remittera elever till BUP eller HAB.
- När resultatet av en psykologutredning återges till skolpersonal bör skolpsykolog delta på rektors uppdrag.
- Vid behov delta i SIP-möten

Samordnare för Skolfam och Tidiga samordnade insatser ansvarar för:

- Att bidra med skolpsykologisk kompetens inom ramen för Skolfam
- Implementera, samordna och driva det övergripande HLT-arbetet.
- omvärldsbevaka hälsofrämjande och förebyggande arbete på förskole- och skolnivå i Sverige. Informera om och inspirera till (ev. genomdriva) relevanta insatser.
- psykologisk kunskapsöverföring till skolans pedagogiska personal, tex. genom föreläsningssatser. Vid tillfällen, ge riktade elevföreläsningar.
- ge konsultation och handledning till förskolepersonal
- delta i förskolan vid psykologåtergivning från habiliteringen eller FBHV, journalföra och ev. handleda.

Logopedisk insats

Skollogopeden utgör en del av den Centrala elevhälsan och arbetar främst mot grundskola och anpassad skola.

Skollogopedens huvudsakliga uppdrag är att genomföra hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande insatser på individ-, grupp- och organisationsnivå inom tal, språk och kommunikation. Skollogoped kan stödja rektorer och pedagogisk personal i att skapa en språkligt tillgänglig lärmiljö.

I skollogopedens uppdrag ingår att:

- sprida kunskap om:
 - tillgänglig och språkutvecklande arbetsmiljö
 - språkets betydelse för inläring
 - avvikande utveckling av tal, kommunikation och språklig förmåga som exempelvis språkstörning, selektiv mutism, dyslexi och stamning
- Handledning/konsultation till pedagogisk personal med syfte att bidra till en tillgänglig lärmiljö utifrån ett tal-, språk- och kommunikationsperspektiv.
- Remittering eller stöd till lokal elevhälsopersonal vid remittering till logopedmottagning vid frågeställning kring tal-, språk- och kommunikationssvårigheter (t ex språkstörning/DLD, uttalssvårigheter, selektiv mutism, stamning).
- Vid behov kan skollogoped bjudas in till skolans lokala elevhälsoteam
- Utredning av läs- och skrivsvårigheter/dyslexi för elever i åk. 5–9
- Samverka med logopedier på logopedmottagning, BUP, Barn- och ungdomshabilitering och Hörselhabilitering
- Stöd vid övergångar mellan stadier och skolformer
- Delta vid återgivning av logopedutredningar gjorda inom Region Västernorrland
- Vara uppdaterad med aktuell forskning inom området och vara en kunskapsresurs för andra

Skollogopedens arbete utgår från skolans styrdokument men regleras även av Hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

Specialpedagogisk insats

Specialpedagogiska teamet utgör en del av den centrala elevhälsan. Teamet erbjuder insatser i förskola, grundskola, anpassad grundskola, gymnasium och anpassat gymnasium. Insatserna ges i samverkan med verksamheterna, kompletterar deras egen kompetens och kan ske på individ- grupp- och skolenivå. Syftet är att gemensamt utveckla goda lärmiljöer och uppnå ökad likvärdighet, där alla barn och elever får förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin utveckling och utbildning.

Teamet har kompetens inom:

- Specialpedagogik

- Skolutveckling
- Tillgängliga lärmiljöer
- Didaktik och bedömning
- Problematisk skolfrånvaro
- Digitala verktyg
- Kartläggning, analys och uppföljning av pedagogiska insatser
- Pedagogiska konsekvenser och didaktiska möjligheter
- Olika skolformer
- Olika funktionsvariationer
- Övergångar mellan stadier och skolformer
- Familjehemsplacerade barns skolgång
- Pedagogisk handledning
- FMT-metoden

Specialpedagogiska teamet samarbetar tvärprofessionellt med övriga funktioner i centrala elevhälsan samt fungerar som ett komplement till varje skolas egna pedagogiska och specialpedagogiska kompetens.

6.5 Stödprocesser

Centrala elevhälsans funktioner finns organiserade både lokalt på skolor samt centralt, för sina olika uppdrag. De centralt organiserade uppdragen kan ses som stödprocesser och är ofta tvärprofessionella. Rektor som ytterst ansvarig för elevhälsan på sin enhet kan ansöka om kompletterande stöd från centrala elevhälsan. Stöd kan ges på individ, grupp och skolnivå. Nedan beskrivs övergripande några stödprocesser.

Tidiga samordnade insatser

Forskning och beprövad erfarenhet påvisar att insatser som sätts in tidigt och sker i samverkan över tid är de som ger bäst resultat för individen i ett livsperspektiv. Det politiska beslutet att innefatta även barnhälsa i huvudmannaplanen möjliggör tidiga och långsiktiga insatser. Tidiga samordnade insatser är även en nationell satsning av Skolverket och Socialstyrelsen. I tolkningen av begreppet Tidiga och samordnade insatser ryms även förebyggande och främjande barn- och elevhälsoarbete, genom hela förskole- och skoltiden. Ett exempel är att även förskolan kan påbörja närvarofrämjande insatser vid behov. Ett annat exempel är att samverka förebyggande mot psykisk ohälsa och främjande för psykisk hälsa för alla barn och ungdomar, från förskola till och med gymnasiet.

Närvaro

Centrala elevhälsan bistår med kompletterande kompetens till skolor i arbetet med förebyggande, främjande och åtgärdande insatser då elever uppvisar tecken på problematisk skolfrånvaro. En insats är det så kallade Närvaroteamet, där kompetens från skola, central elevhälsa och socialtjänst samarbetar med elev och vårdnadshavare för att vända frånvaro till närvaro.

Handledning till personal

Centrala elevhälsans funktioner kan bistå med handledande samtal till förskolans och skolans personal för att främja barn och elevers utveckling och lärande. Exempelvis kan handledning vara inriktad på hälsa, utveckling och lärande vid funktionsvariationer, beteende- och sociala svårigheter, samt gruppdynamiska möjligheter.

Skolutveckling

Inom CEH finns kompetens som kan stödja förskolors och skolors utvecklingsarbete. Exempelvis kan det handla om att utveckla lärmiljöer, pedagogiska strategier samt olika kompetensutvecklingsinsatser.

Skolformsutredning

Vid misstanke om att ett barn eller elev är i behov av annan skolform, det vill säga anpassad skola eller specialskola behöver, i samråd med vårdnadshavare, en skolformsutredning görs för att säkerställas att barnet/eleven har rätt till skolformen. Rutin för utredning om rätt till anpassad skola finns framtagen, [se länk](#) (*OBS, fungerar inte i detta arbetsmaterial*). Beslut om rätt till skolformen anpassad skola fattas av förvaltningschef med stöd av verksamhetschef för elevhälsan och centrala elevhälsans bedömningsgrupp. Beslut om rätt till specialskola fattas av Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM.

Extraordinärt stöd

Extraordinära stödåtgärder är insatser utöver det särskilda stödet. Det handlar om omfattande åtgärder som väsentligt avviker från det förskolan eller skolan ska göra inom grunduppdraget. Ansökan till kommunens resursskolor 1–6 B och 7–9 B är att betrakta som ansökan om extraordinärt stöd. Rutin för ansökan om placering i resursskola finns framtagen, [se länk](#) (*obs, fungerar inte i detta arbetsmaterial*). Beslut om plats i resursskola fattas av förvaltningschef med stöd av verksamhetschef för grundskolan och centrala elevhälsans bedömningsgrupp.

6.6 Ärendegång

Rektor är ansvarig för att ansökan till CEH görs samt för att resurser avsätts för att ta emot stödet. Rektor kan uppdra till valfri medarbetare att skriva själva ansökan. Ansökan skickas till enhetschef elevhälsa och verksamhetschef elevhälsa. Ansökningar återkopplas normalt inom två veckor.

Förskola

Rektorer inom förskola kan ansöka om stöd från centrala elevhälsan genom ett formulär som finns på Insidan: *Skolförvaltningens blanketter/ Blanketter och styrande dokument/Barn i behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram*

Skola

Rektorer inom grundskola, anpassad grundskola, gymnasium och anpassad gymnasieskola kan ansöka om stöd från centrala elevhälsan genom särskild blankett i journalsystemet PMO.

Ytterligare behov av stöd

I ansökan till CEH kan även behov framgå som CEH bedömer bäst tillgodoses genom vidare ansökan om specialpedagogiskt stöd från SPSM.

Behov av stöd från SPSM kan också bli en del av analysen efter genomförd insats av CEH.

6.7 Pågående samverkan

Samverkan mellan förskola/skola och andra aktörer är viktig för att uppnå visionen för Härnösands kommuns barn- och elevhälsa. Här listas samverkan som pågår för närvarande.

- Närvaroteam -samverkan mellan skola och socialtjänst för att bryta problematisk skolfrånvaro.
- Skolfam -samverkan mellan skola och socialtjänst för att främja familjehemsplacerade barns skolgång. Psykolog och specialpedagog från centrala elevhälsan ingår.
- HLT (Hälsa, Lärande, trygghet) – samverkan mellan skola, socialtjänst, primärvård för att främja tidiga insatser och ge stöd till elever (6–12 år) och deras vårdnadshavare.
- YAM (Youth Aware of Mental Health) – samverkan mellan skola, socialtjänst och räddningstjänst gällande psykisk ohälsa och suicidprevention.
- SIP (Samordnad Individuell Plan) - samverkan mellan skola, socialtjänst och vårdgivare för att underlätta planering, insatser och samordning för barn/elever där kontakt med flera samhällsaktörer finns.
- Berikande Utmaning – samverkansprojekt mellan skola, Mittuniversitetet och Technichus gällande behov och förutsättningar för utveckling och lärande för särskilt begåvade elever
- Ommej -samverkan mellan skola och socialtjänst gällande ett digitalt verktyg för barn och unga att berätta sin egen historia och för vuxna att förstå barnets perspektiv. Resultatet kan användas exempelvis för att hitta framgångsrika strategier som stärker skolnärvaro och psykisk hälsa.

6.8 Ord och begrepp

Härnösands kommuns Huvudmannaplan för Barn- och elevhälsan innehåller en mängd begrepp och förkortningar. Nedan listas dessa, så långt som möjligt. Listan är i bokstavsordning.

Anpassad grundskola

Det som tidigare hette grundsärskola bytte 2 juli 2023 namn till anpassad grundskola. Uttrycket utvecklingsstörning har tagits bort ur skollagen och ersatts med intellektuell funktionsnedsättning.

Anpassad gymnasieskola

Det som tidigare hette gymnasiesärskola bytte 2 juli namn till anpassade gymnasieskolan. Uttrycket utvecklingsstörning har tagits bort ur skollagen och ersatts med intellektuell funktionsnedsättning.

BHT, barnhälsoteam i förskolan

Barnhälsoteamet ska bidra med ett tvärprofessionellt perspektiv och initiera väl grundade och långsiktiga lösningar. Arbetet ska främst vara

hälsofrämjande och förebyggande både på individ-, grupp- och organisationsnivå.

BUP, Barn- och ungdomspsykiatri

BUP är en del av Region Västernorrland och finns till för barn och ungdomar upp till 18 år som behöver psykiatrisk vård. Förskola och skola samverkar med BUP.

EHT, Elevhälsoteam i skolan

Elevhälsoteamet ska bidra med ett tvärprofessionellt perspektiv och initiera välgrundade och långsiktiga lösningar. Arbetet ska främst vara hälsofrämjande och förebyggande både på individ-, grupp- och organisationsnivå.

EHM, elevhälsomötet

Elevhälsomötet (EHM) är en strukturerad modell vilken bjuder in all skolpersonal som finns runt eleverna. I modellen samverkar skolans olika kompetenser och professioner för att i regelbundet återkommande möten ringa in utmaningar och möjligheter innan arbetsinsatserna blir av enbart åtgärdande karaktär. Modellen går ut på att ha fokus på det salutogena och det hälsofrämjande perspektivet, på det som får en individ att må bra eller en grupp att fungera väl.

HAB, Barn- och ungdomshabiliteringen

Habiliteringen är en del av Region Västernorrland finns till för den som har bestående funktionsnedsättning. Förskola och skola samverkar med habiliteringen.

HLT, Hälsa, Lärande och Trygghet

HLT innebär samverkan mellan skola, socialtjänst och primärvård för att erbjuda tidigt samordnat stöd till barn (6–12 år) och deras familjer. HLT är en del av den nationella satsningen Tidiga samordnade insatser (TSI).

Extra anpassningar

Extra anpassningar är en mindre ingripande insats inom ramen för den ordinarie undervisningen, som syftar till att göra undervisningen mer tillgänglig för elever i skolan.

FMT-metoden

FMT är en utvecklingsfrämjande insats för individer med funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa. Insatsen utgår från teori om människans funktionella helhetsutveckling. FMT-metodens hälsofrämjande program är ickeverbalt och utförs av en funktionsinriktad utvecklingsspecialist genom återkommande melodisignaler på piano, som individen agerar i förhållande till.

SIP, Samordnad Individuell Plan

SIP innebär samverkan mellan skola och exempelvis socialtjänst och vårdgivare med syfte att underlätta planering, insatser och samordning för barn/elever där kontakt med flera samhällsaktörer finns.

Skolfam

Skolfam -samverkan mellan skola och socialtjänst för att främja familjehemsplacerade barns skolgång. Psykolog och specialpedagog från centrala elevhälsan ingår.

Skolformsprövning

En elev som på grund av intellektuell funktionsnedsättning bedöms inte kunna nå kunskapskraven i grundskola eller gymnasium ska erbjudas utbildning i anpassad grundskola eller anpassad gymnasieskola. Ett beslut om byte av skolform ska alltid föregås av en skolformsprövning. Det är en samlad utredning som består av fyra olika bedömningar (pedagogisk-, psykologisk-, medicinsk-, och social bedömning) som sammanvägt ska visa behov av annan skolform.

Särskilt stöd

Alla elever har rätt att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. En del elever behöver särskilt stöd för att klara skolans mål. Särskilt stöd ska sättas in då pedagogisk utredning visar att extra anpassningar inte är tillräckliga. Det är rektor som beslutar om särskilt stöd och detta dokumenteras, följs upp och utvärderas i ett åtgärdsprogram.

TSI, Tidiga och Samordnade Insatser

TSI är ett paraplybegrepp för en nationell satsning av Skolverket och Socialstyrelsen. TSI syftar till strukturerad samverkan i förebyggande syfte, där skola, hälso- och sjukvård samt socialtjänst går ihop och erbjuder tidiga insatser med ett helhetsperspektiv på barns och familjers behov.

YAM, Youth Aware of Mental Health

YAM innebär samverkan mellan skola, socialtjänst och räddningstjänst gällande psykisk ohälsa och suicidprevention. Insatserna är för närvarande riktade mot årskurs 8.

Ommej

Ommej -samverkan mellan skola och socialtjänst gällande licens för ett självskattningsverktyg riktat till barn och unga med syfte att få fram barnets egen uppfattning om sådant som är viktigt för denne själv. Skattningen kan sedan användas exempelvis för att hitta framgångsrika strategier som stärker skolnärvaro och psykisk hälsa.

6.9 Länkar till myndigheter, organisationer och material

Här följer länkar till olika sidor som kan vara hjälpsamma vid läsning av planering, uppföljning och analys av barn- och elevhälsoarbete på olika nivåer.

Myndigheter

Skolverket: <https://www.skolverket.se/>

Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM: <https://www.spsm.se/>

Socialstyrelsen: <https://www.socialstyrelsen.se/>

Region Västernorrland: <https://www.rvn.se/>

Organisationer

BRIS: <https://www.bris.se/>

Suicide Zero: <https://www.suicidezero.se/>

Ungdomsmottagningen Härnösand: <https://www.umo.se/hitta-mottagning/kontaktkort/Ungdomsmottagningen-Harnosand/>

Hjälpsamt material

Skollagen:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/

Hälso- och sjukvårdslagen:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso-och-sjukvardslag-201730_sfs-2017-30/

Socialtjänstlagen:

[Socialtjänstlag \(2001:453\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

Barnkonventionen:

https://unicef.se/barnkonventionen?gad_source=1&gclid=Cj0KCQiAy9msBhD0ARIsANbk0A9_AREUg8-G98POM6pccpbrqnFrkRvEpOdbJmday6rh4fM6vGVopoQaArpXEALw_wcB

FN:s konventioner om mänskliga rättigheter:

<https://www.regeringen.se/contentassets/87af45b9fb7f449a909b686204bb5527/fns-konventioner-om-manskliga-rattigheter/>

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning:

<https://www.regeringen.se/globalassets/regeringen/dokument/socialdepartementet/funktionshinder/konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionshinder-a4-webboptimerad.pdf>

Salamanca-deklarationen:

<https://www.unesco.se/wp-content/uploads/2013/08/Salamanca-deklarationen1.pdf>

Tidiga samordnade insatser:

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/ge-extra-stod-till-elever/tidiga-och-samordnade-insatser-for-barn-och-unga>